

УДК 330.3:665.6

Юрченко В. І.¹, Щербина А.М.²

¹канд. наук з держ. упр., доц. НУ «Запорізька політехніка»

²студ. гр. ІФ-118 НУ «Запорізька політехніка»

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЕКОЛОГІЧНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

Високі темпи економічного зростання є пріоритетною метою і прямим завданням уряду України для виходу з кризи та забезпечення європейської інтеграції економіки нашої держави. Тільки підйом ділової та інвестиційної активності може в перспективі забезпечити збільшення кількості робочих місць, скорочення бідності, соціальної нерівності та сформувати умови для подальшого досягнення стратегічних макроекономічних цілей і переходу на

новий етап суспільного розвитку. Проте з іншого боку, надмірна концентрація уваги на постійному зростанні економічних показників може привести до критичного забруднення довкілля, виснаження запасів корисних копалин, руйнування екосистем і зростання соціальних та екологічних конфліктів. Така ситуація відома як дилема економічного зростання: людство одночасно потребує і збільшення, і скорочення темпів економічного росту. Вирішення цієї дилеми можливе за умови зміни традиційних поглядів на економічне зростання, прийняття нової парадигми сталого росту і збалансованого розвитку та формування екологічного підприємництва як основи цієї нової парадигми.

Сьогоднішній стан економіки з застарілими технологіями, нагальною необхідністю скорочення ресурсної й енергетичної залежності основних галузей промисловості країни дає змогу оцінити потенціал зелених послуг і технологій в нашій державі у розмірі понад 120 млрд євро, в т. ч – у сфері енергетики – 119 млрд євро, поводження з відходами – 831 млн євро, водозабезпечення - 600 млн євро. Крім цього, вигідне географічне положення України в центрі Європи, поряд з іншими перевагами, створює серйозну зацікавленість європейських держав у дотриманні українськими товаровиробниками екологічних вимог, застосуванні чистих технологій і збереженні чистоти спільного природного середовища. Тому розвиток екологічного підприємництва має беззаперечні переваги, орієнтований на економічну стабільність, є стратегічним завданням для України і може розраховувати на суттєву підтримку європейського співтовариства та міжнародних організацій.

З огляду на це, впровадження «зеленого» бізнесу в Україні сприятиме розв'язанню багатьох еколого-економічних проблем, що сьогодні стримують економічне зростання в країні. Становлення цього напрямку діяльності може дати низку економічних вигод, як-то: створення нових робочих місць; збільшення надходжень до бюджету за рахунок зростання кількості підприємств та обсягів виробництва; вихід на нові світові ринки збуту, де ще не сформувалися конкурентні відносини, надходження іноземного капіталу у вітчизняну економіку.

Проте інформацію про стан та перспективи розвитку екологічного підприємництва в Україні зараз можна отримати переважно не з офіційної державної статистики, а з різноманітних досліджень, які проводяться міжнародними установами і організаціями, вітчизняними та зарубіжними науковцями, маркетинговими компаніями. Історично і логічно екологізація діяльності підприємства починається з прийняття окремих управлінських рішень щодо екологізації, які поступово переростають у формування нового типу управління – екологічного менеджменту, принципово орієнтованого на екологізацію продукції, процесу виробництва й мінімізацію негативних

впливів бізнес-діяльності на довкілля. При цьому реалізація цих завдань має узгоджуватись із досягненням підприємством інших пріоритетних цілей, включаючи максимізацію прибутку і забезпечення конкурентоспроможності.

Ресурсоефективність вимагає раціонального використання у технологічному процесі сировини, вторинних ресурсів, відходів та передбачає зниження споживання сировини, матеріалів, води і енергетичних ресурсів, відмову від використання токсичних речовин, а також скорочення обсягів усіх викидів та відходів підприємства. Ця діяльність беззаперечно актуальна для України, адже, наприклад, енергоємність країни сьогодні в 2,6 разів вища від середніх світових показників та найвища серед європейських держав.

Отже, можливі наступні напрями розвитку екологічного підприємництва в Україні: екологізація системи управління підприємств та організацій; екологізація процесу виробництва; формування ланцюгів поставок і перехід до циркулярної економіки; управління поведінкою з відходами (або надання послуг іншим підприємствам чи населенню щодо поводження з відходами); виробництво екологічних товарів/послуг.

Формування й освоєння світового ринку екологічних товарів і послуг, який швидко розвивається, створює унікальні можливості для розвитку екологічного підприємництва в нашій державі. Зацікавленість та допомога міжнародних організацій, громадських рухів та державних установ щодо екологізації бізнесу постійно зростає і робить цей сектор економіки надзвичайно привабливим. Між тим розвиток екологічно орієнтованого підприємництва в Україні здійснюється без координації взаємодії всіх суб'єктів природоохоронної діяльності; досі не створений цілісний ефективний механізм формування, підтримки та стимулювання такої діяльності.